

BARÇOLA

a Vitòria (a. 1288), i «yo, don Guyllem Barçilon, de yo Bonjorno, los pelligeros ---» doc. de Sevilla a. 1284 p. p. Mz. Pi., *Doc. Ling. Cast.* 141.14 i 354.4. Però aquests no són equiparables al cat. *Barceló*, car probablement resulten del gentilici mossàrab *Barchilóni* ⁵ que hem vist en *PAlc*; en el qual resulta de la reculada d'accent en l'àr. *barçelōni*, segons la norma accentual de l'hispanoàrab.

¹ En explicar que Santa Eulàlia hi fou morta l'any 303 a l'edat de 14 anys: «*Āḡlāliya maqtūla bi-ma-dīna Barçalūna*» ed. Pellat, p. 43, lín. 2).

Barcelosa, Barcina, V. Barçola

BARÇOLA

Només en tinc nota com a NP, però crec que es podria trobar com a NL: almenys consta com antic i arrelat a Menorca: tres en el S. XVII i un el XVIII: *Barçola*, cognom a. 1644 (Hndz. Sanz, *El Arch. Mun. de Alayor*, pp. 257, 260, *Barsola*, p. 259), escrit *Barzola* el S. XVIII (id. id., p. 244). D'aquest nom crec que és derivat el NL *La Barcelosa* a l'alt Ter te. de La Roca, estesa de camps dr. Ribera de Palancà (Amigó-Pascual, monografia de Vilallonga de Ter, IV, 25) dissimilació de *çolosa*.

Barçola podria estar per *breçola*, femení de *bressol*, mots que en toponímia apareixen amb el sentit de 'comella, vall o caça petita'; però tant per la forma en *-ar-* com per la raó leximòrfica: que la derivació en *-osa* apunta a un significat apte per formar collectius especialment fitonímics, és preferible veure-hi un diminutiu de *barça* 'esbarzer, bardissa', molt estès per tot el Pirineu, des de l'Aragó occidental fins a Andorra; almenys fins a Fraga i a Cerdanya (*DECat* III, 1439a53), i en el valencià Arnau de Vilanova, en la forma, i variant *barza* en tot el rossellonès. Consta allí un «lloc vocat a la *Bartza*» prop Finestret en doc. de 1417 (*InuLC*) i Jacme de *Barsa* en doc. a Ribesaltes a. 1320 (*RLR* xxxii, 166). Un compost *Barcia Vera* te. Terrassa, p. St. Julià d'Altura a. 1082 (*Cart. St. Cugat* II, 367). D'aquí també els derivats *esbarzer* (veg. l'art. del *DECat* III, 436-439) i menorquí *abatzer* < *-arzer*. Séquia del *Barseret*, a Quartell de Segó (xxx, 12.22). ⁴⁵

De *barça* em semblen també derivats: *La Barcina*, turó dels Ports de Tortosa te. Roquetes (entremig de Caro i el Port del Caragol, 1926, cf. el mapa de la Generalitat a 100000); i el cognom *Barcet* (Torroella de Montgrí, nom de l'àvia de Pep Ventura n. 1757) ⁵⁰ i escrit *Barset*, a tres pobles del NE. (*AlcM*), amb sufix colle. -ETUM fitonímic.

Altres NLL i NPP són derivats de *barda*, *barder*, variant sufixal i antiga de la mateixa arrel que *barça* (*DECat* III, 438b4, 436a9). En particular *Bardissa*, ⁵⁵ que conec sobretot com apellatiu i cognom val. (Alginet xxx, 184.1, i Confrides xxx, 31.34). I *Barder*, que amb el sentit de bardissa és viu més que enlloc a l'Emp. i comarques veïnes, però en toponímia té molta extensió: *Els bardés* camps a Cervià de Ter (xlv, ⁶⁰

2); Font del *bardé* te. Sta. Susanna (Maresme, 1969); *El Barder* mas entre Osor i Sta. Creu d'Horta. A *Barders*, mas entre Perafita i St. Boi de Lluçanès (1931; 1964, XLIV); cognom a Torà (XLVI, 147.16) etc.

Bardal, *-als*, emp. i val.; per a la Vall de Boí, veg. *TopVBoi* I, 27 i *Bardalet*. Cf. també *Barrala* (s. v. *Barraix*).

Barco, *-cos*, V. *Barca* *Barcons*, V. *Bracons*

BARDAIX

No solament ha tingut el lleig sentit sexual, ¹⁵ sinó que va mantenir en molts llocs, sobretot antigament, altres sentits més indulgents, partint de l'etimològic 'esclau' (*DECat* I, 648a32 ss.); d'on 'noi, minyó' (15 ss.) i prenent un vague sentit despectiu (21 ss.): es comprèn, doncs, que des del paper de malnom, passés a nom seriós d'algú i àdhuc a NL: *El Bardaix*, prop de *La Quera* a Vallcebolera (xxiii, 32 ss.).

A Rbg. i Aragó prengué més volada un derivat, *Bardaixí*. Encara que sobti veure'l com NP, documentat des d'antic i traslladat a NLL, tenint en compte aquells significats més innocents, i el fet que l'ètimon va estar tan arrelat en àrab, no dubto de la identitat etimològica. Probablement un adjectiu nisba àrabic *bardašī (amb un significat com ara 'servicial com un esclau' o 'alegre, aventurer' etc.).

Apareix certament més arrelat que enlloc, com a nom d'una alta vall ribagorçana (649a41, n. 4), i *Bardajin* (pron. *-ašin*) a l'alt Aragó: casa prop Banastón (Elcock, 1.^a *Reun. Top. Pir.*, 115); també a Benasc (*Est. Rom. I.E.C.* II, 240), com nom d'una família, arrelada, des d'un *Juan de Bardaxi* a. 1514, i altres *Bardaxi*, *Bardaxī* (p. 238), que semblen gent distingida; un Arnaldus de *Bardaxi*, comandador d'Ascó a. 1381 (*Bol. Hi. Ge. B-Arag.* I, 101). Deturpat ortogràficament a la castellana, en el cognom modern *Bardagi*.

Bardal, *Bardalet*, V. *Barçola* i *Barraix*

BARDANER, *beretat d'En ~*; i *BARDIL*

A Pego a. 1283 (MtzFdo, *Doc. Val. ACA* II, 1834), d'origen àr. cf. *albardaner(i)a*, *DECat* I, 141a35. Ahmed *Bardil*, nom d'un morisc (*Cart. Poblet*), afí segurament a l'àr. *bardi*, cat. i cast. *albardi* (*DECat* I, 141; *DCEC* I, 83), nom de diverses plantes; si bé hi pot haver alguabarreig amb *Brailon*, *Bradolina*, d'origen antroponímic germ. (veg. *Brallans*).

Barder, V. *Barçola*

BARDINA, *BARDÓ*, *MONTBARDÓ*

Bardina apareix també com a NL, però més com a NP. *Feners de Bardina* a Montserrat (xxxvii, 24.15).